

Bijlage H: Beleid en regelgeving bij dijkverbeteringen

Waterschapswet

De Waterschapswet regelt de instelling en opheffing van waterschappen. En geeft regels over de taken en inrichting van waterschappen en de samenstelling van hun besturen. Ook staan er bepalingen in over bevoegdheden, financiën en het toezicht op waterschappen.

In het eerste lid van artikel 1 van de Waterschapswet staat dat waterschappen de waterstaatkundige verzorging van een bepaald gebied ten doel hebben. In het tweede lid staat vervolgens dat de taken van waterschappen gaan over het beheer van watersystemen en de zuivering van stedelijk afvalwater op de voet van artikel 2.17 van de Omgevingswet.

Provincie en waterschap

De provincies houden toezicht op de waterschappen (en gemeenten). Het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen, is de verantwoordelijkheid van de provincies. Deze keringen zijn in de provinciale verordening aangewezen. Aan waterschappen is onder andere de zorg voor het watersysteem opgedragen. Het waterschap dient de dijk zo in te richten en te beheren dat deze voldoet aan de in de provinciale verordening vastgelegde veiligheidsnorm volgens de vigerende provinciale omgevingsverordening.

Omgevingswet

De Omgevingswet gaat over de ruimte waarin mensen wonen, werken en ontspannen. Deze nieuwe wet is in werking getreden per 1 januari 2024 en voegt oude wetten samen. Een vergunning aanvragen voor een nieuw plan of initiatief kan voortaan via het digitale Omgevingsloket.

Het grootste deel van de Waterwet is opgegaan in de Omgevingswet. Nu is de Omgevingswet de basis voor beheer en uitvoering van de belangrijkste watertaken. Denk hierbij aan het voorkomen dan wel beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, de bescherming en verbetering van kwaliteit van watersystemen en de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Gedoogplichten

Het waterschap streeft ernaar om in overleg met perceeleigenaren en gebruikers tot overeenstemming te komen over de uitvoering van de werkzaamheden en de wijze waarop met belangen wordt omgegaan. Indien geen overeenstemming kan worden bereikt, kan een perceeleigenaar of gebruiker echter wel worden verplicht (vanuit de Omgevingswet) om de uitvoering van een dijkverbetering te gedogen. Lees meer hierover in de notitie Richtlijnen medegebruik in de bijlage van het uitvoeringsplan.

Waterschapsverordening AGV

De Waterschapsverordening bevat alle regels over de fysieke leefomgeving die het waterschap stelt binnen zijn beheergebied. Per waterschap is er één Waterschapsverordening. De Waterschapsverordening is een juridisch instrument om het watersysteem te beschermen tegen activiteiten die nadelige gevolgen voor de goede staat en werking van het watersysteem kunnen hebben. Het waterschap is belast met de zorg voor het watersysteem, wat onder andere het beheer van de oppervlaktewateren, waterkeringen, bergingsgebieden, grondwater en ondersteunende waterstaatkundige kunstwerken omvat. Het waterschap is bevoegd

om toezicht te houden en de regels in de Waterschapsverordening te handhaven, zoals vastgelegd in de Waterschapswet en de Omgevingswet.

Onderhoudskeur AGV

De Onderhoudskeur AGV omschrijft de zorgplicht voor het onderhoud van de waterstaatswerken in het beheergebied van Waterschap AGV. In dit document wordt aangewezen wie belast zijn met de zorg voor het onderhoud van de waterstaatswerken en wat die zorgplicht inhoudt.

Participatie en inspraak

De 'Verordening participatie, inspraak en elektronische bekendmaking Waterschap AGV 2022' geeft uitvoering aan artikel 79 van de Waterschapswet en de bepalingen in Omgevingswet en Omgevingsbesluit over participatie en stelt regels met betrekking tot de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van het beleid van het waterschapsbestuur worden betrokken.

Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven die meedenken, meedoen en/of meebeslissen vóórdat het ontwerp voor een besluit wordt vastgesteld: dat noemen we participatie.

AGV maakt werk van participatie, omdat dat bijdraagt aan draagvlak en aan betrokkenheid van de genoemde doelgroepen. In de praktijk betekent dit dat het waterschap een participatieaanpak (participatieplan) vaststelt bij alle relevante besluiten in de fysieke leefomgeving, zoals een dijkverbetering.

Inspraak is iets anders dan participatie. Inspraak is voor sommige besluiten bij wet verplicht, maar kan ook zonder die wettelijke verplichting zorgen voor een zinvol vervolg op participatie. Het doel van inspraak is tweeledig. Enerzijds kunnen belanghebbenden hun mening over een beleidsvoornemen van het bestuur kenbaar te maken, bijvoorbeeld door het geven van een zienswijze op een ontwerp-besluit. Anderzijds is de inspraak een belangrijk hulpmiddel om op basis van een evenwichtige belangenafweging tot een besluit te komen.

Vergunning eigen dienst

Ingevolge de Omgevingswet vindt de uitvoering van een wateractiviteit door het waterschap plaats op grond van een projectbesluit (artikel 5.44 e.v. Omgevingswet), een omgevingsvergunning of een vrijstelling. Een vergunning eigen dienst is een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit die het dagelijks bestuur van het waterschap aan zichzelf verleent, indien een vergunningplicht geldt op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving of de Waterschapsverordening.

Voor de aanleg of wijziging van waterstaatswerken is het waterschap vergunningplichtig (zie artikel 1.9 lid 2 Waterschapsverordening). Het bestuur van AGV heeft de 'Richtlijnen vergunning eigen dienst' vastgesteld. Deze richtlijnen dragen bij aan een eenduidige voorbereiding van de besluitvorming voor de eigen projecten van het waterschap en geven aan wanneer een uitvoeringsplan moet worden opgesteld.

Nota van Uitgangspunten en variantennota

Met de Nota van Uitgangspunten wordt onder meer inzicht gegeven in de noodzaak van de dijkverbetering, de betrokken belangen, mogelijke varianten en alternatieven, het afwegingskader en de uitgangspunten voor de verdere planvorming. Binnen de kaders van de Nota van Uitgangspunten worden de varianten vervolgens verder

uitgewerkt. In een variantennota worden de effecten van de varianten beschreven en beoordeeld en wordt een voorkeursvariant aangegeven. Deze voorkeursvariant wordt vervolgens uitgewerkt in een uitvoeringsplan.

Uitvoeringsplan

Het uitvoeringsplan beschrijft onder andere hoe de werkzaamheden worden uitgevoerd, welke maatregelen worden genomen om de eventuele nadelige gevolgen van het (waterschaps)werk te voorkomen of te beperken, hoe de omgeving bij de voorbereiding is betrokken en bevat een planning. Het uitvoeringsplan maakt deel uit van de aanvraag van een vergunning eigen dienst. Voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk van 'beperkte omvang' is geen uitvoeringsplan vereist. De 'aanleg en wijziging' van een dijk zijn niet beperkt van omvang.

Inspraak en beroep

Op de voorbereiding van een vergunning eigen dienst waarvoor een uitvoeringsplan wordt opgesteld, is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing (uitgebreide voorbereidingsprocedure). Dit houdt in dat de vergunning eigen dienst, met als bijlage het uitvoeringsplan, gedurende zes weken ter inzage ligt. Belanghebbenden kunnen gedurende deze periode hun zienswijze op het plan kenbaar maken. Vervolgens staat tegen de definitieve vergunning beroep (bij de rechtbank) open en vervolgens hoger beroep bij de Raad van State.

Voor waterschapswerken van beperkte omvang, waarbij geen uitvoeringsplan hoeft te worden opgesteld, kan worden gewerkt met de reguliere voorbereidingsprocedure uit afdeling 4.1.2 van de Awb. In het geval dat de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is, dient eerst een bezwaarprocedure bij het waterschap te worden gevolgd voordat beroep bij de rechter openstaat.

Verzoek om voorlopige voorziening

De vergunning eigen dienst treedt na vaststelling in werking, ook al wordt er een bezwaar- of beroepschrift ingediend. Dit betekent dat de maatregelen uit de vergunning kunnen worden uitgevoerd. Om dit te voorkomen, kunnen belanghebbenden gelijktijdig of na het indienen van bezwaar of beroep een 'verzoek voor het treffen van een voorlopige voorziening' vragen bij de Voorzieningenrechter van de rechtbank. De voorzieningenrechter kan het besluit opschorten voor een bepaalde termijn. Dat betekent dat het besluit binnen die termijn niet uitgevoerd kan worden.

M.e.r.-beoordeling

Volgens afdeling 16.4 van de Omgevingswet moet het bevoegd gezag (in dit geval het waterschap) nagaan of een activiteit zoals een dijkverbetering aanzienlijke milieueffecten kan hebben. Op deze manier krijgt het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming. In de aanmeldnotitie m.e.r.-beoordeling zijn de mogelijke milieueffecten als gevolg van de dijkverbetering beschreven.

De conclusie is dat deze dijkverbetering niet leidt tot aanzienlijke milieueffecten, waardoor er geen aanleiding is om een volledige m.e.r.-procedure uit te voeren.

Legger

De legger is een register waarin de normatieve gegevens van de dijk worden vastgelegd zoals de locatie, vorm, afmeting en constructie. Het is een officieel document dat door het bestuur van het waterschap wordt vastgesteld. Daarnaast geeft de legger de kern- en beschermingszones van de waterkering aan, evenals wie

onderhoudsplichtig is. Voor deze zones gelden specifieke regels die zijn beschreven in de Waterschapsverordening AGV. De zoneringen uit de legger bepalen tevens een 'werkingsgebied' in de Waterschapsverordening, wat betekent dat bepaalde regels uit deze verordening van toepassing zijn in de aangewezen gebieden.

Kabels en leidingen

Voor de uitvoering van de dijkverbetering moet worden geïnventariseerd of kabels en leidingen moeten worden verlegd. In dat geval moet met de betreffende nutsbedrijven worden overlegd en eventueel moeten verleende vergunningen worden ingetrokken.

In 'NKL 1999' van het toenmalige Ministerie van Verkeer en Waterstaat zijn regels opgenomen voor het toekennen van nadeelcompensatie aan nutsbedrijven bij het verleggen van kabels en leidingen als gevolg van werkzaamheden van het ministerie. Voor de bepaling van de omvang van de schadevergoeding voor de kosten voor het verleggen van kabels en leidingen in verband met dijkverbeteringsprojecten past AGV de NKL 1999 toe.

Richtlijnen medegebruik

De dijken liggen niet altijd op grond in eigendom van het waterschap.

Dijkverbeteringswerkzaamheden kunnen nadelige gevolgen hebben voor de pachters, grondeigenaren, bewoners en andere belanghebbenden. In de notitie Richtlijnen medegebruik (zie bijlage in het uitvoeringsplan) wordt beschreven hoe het waterschap omgaat met de belangen van grondeigenaren en gebruikers tijdens de uitvoering van dijkverbeteringsprojecten.

Onevenredig nadeel

Uitgangspunt bij een dijkverbetering is dat onevenredig nadeel wordt voorkomen. Indien dat redelijkerwijs niet mogelijk is, wordt bekeken of het nadeel tenietgedaan of verminderd kan worden door het treffen van maatregelen of dat het op een andere wijze (in natura) kan worden gecompenseerd. Indien voorkomen of compensatie in natura niet mogelijk of zinvol is, kan een financiële vergoeding worden toegekend: bijvoorbeeld in geval van extra ruimtebeslag bij het verleggen van een sloot en ter compensatie van gewasschade. In de Richtlijnen medegebruik is dit nader uitgewerkt.

Verzoek om schadevergoeding

Er kan nadeel ontstaan dat redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de benadeelde(n) behoort te komen, en niet of niet voldoende anderszins is verzekerd. Een benadeelde kan het waterschap verzoeken een schadevergoeding toe te kennen. In hoofdstuk 4 van de Waterschapsverordening AGV zijn regels opgenomen waaraan een verzoek om schadevergoeding moet voldoen. Het gaat dan om een verzoek nadat de schade zich heeft voorgedaan. Meer informatie over de aanvraag staat op www.agv.nl/schade.

Wettelijke regelingen

De basisregeling voor nadeelcompensatie (het compenseren van onevenredig nadeel) staat in titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Daarin staan de grondslagen, inhoudelijke eisen en procedurele bepalingen over toekenning van nadeelcompensatie.

De regels over nadeelcompensatie in afdeling 15.1 van de Omgevingswet hebben voorrang op deze algemene regeling uit de Awb. Artikel 15.1 lid 1 van de Omgevingswet bepaalt dat een benadeelde een verzoek tot nadeelcompensatie kan

indienen als een bestuursorgaan in de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak op grond van de Omgevingswet schade veroorzaakt.

Artikel 15.1 van de Omgevingswet neemt titel 4.5 Awb als uitgangspunt, waardoor de bepalingen uit deze titel van de Awb van toepassing zijn op de toekenning van nadeelcompensatie als gevolg van besluiten die worden genomen op grond van de Omgevingswet.

De nadeelcompensatieregeling van artikel 15.1 bevat een limitatieve opsomming van schadeoorzaken. Dat betekent dat als de schadeoorzaak niet in deze opsomming is opgenomen, er geen vergoeding op grond van nadeelcompensatie kan worden verkregen.

Deze opsomming is bovendien exclusief: als de schade is veroorzaakt door een rechtmatige uitoefening van een taak of bevoegdheid op grond van de Omgevingswet, maar de oorzaak van de schade niet wordt vermeld in artikel 15.1 lid 1, is het niet mogelijk om via de algemene regeling in de Awb achteraf alsnog een verzoek tot nadeelcompensatie in te dienen.

Een uitzondering hierop is artikel 15.4 van de Omgevingswet. Als een activiteit is toegestaan op grond van een regel in een waterschapsverordening en er geen omgevingsvergunning vereist is, zoals de van vergunning vrijgestelde activiteiten die het waterschap verricht in de uitoefening van zijn beheer (artikel 1.9 lid 1 Waterschapsverordening), kan toch een aanvraag voor schadevergoeding worden ingediend.

Bij het verlenen van een 'vergunning eigen dienst' bij een dijkverbetering, wordt een besluit genomen tot het verlenen van een omgevingsvergunning. Voor (onevenredige) schade die wordt veroorzaakt door het verlenen van een 'vergunning eigen dienst' kan achteraf een verzoek tot nadeelcompensatie bij het waterschap worden ingediend op grond van art. 15.1 lid 1 sub k Ow. Dit omvat ook de schade die ontstaat bij de feitelijke uitvoering van de vergunde (onderhouds)werkzaamheden aan een waterkering (de zogenoemde uitvoeringsschade).